

Aleksander Andrzejewski, Arkadiusz Horonziak

Brześć Kujawski, mury miejskie, gm.
loco, woj. włocławskie

Informator Archeologiczny : badania 31, 230-231

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

BRANIEWO-STARE MIASTO, st. 1, ul. Gdańska, kamienica nr 62, gm. loco, woj. elbląskie, AZP 11-55/17

- miasto lokacyjne (późne średniowiecze po okres nowożytny)

Archeologiczno-architektoniczne badania wykopaliskowe, przeprowadzone we wrześniu i październiku przez mgr Joannę Pawłowską (ARCHEO, Prace ziemne i dokumentacyjne w Malborku, Urząd Miejski w Braniewie). Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię około 2 arów.

Odsłonięto relikty ścian i fundamentów kamienicy i zabudowy znajdującej się na jej zapleczu po wschodniej stronie. Kamienica została założona na planie prostokąta o wymiarach w świetle ścian 7,20 x 16,80 m. Długość piwnic równa jest długości kamienicy, jedynie od strony wschodniej nie obejmuje pełnej szerokości, tylko 4,2 m. Ściany piwnic wykonane zostały w technice łączonej kamienno-ceglanej w wątku kowadełkowatym. Kamienną stopę fundamentową posadowiono w gliniastym podłożu. W ścianach podłużnych piwnic znajdują się wnęki z wrębami na drewniane półki. W odległości 1,60 m od ściany wspólnej z kamienicą nr 60, w osi lizeny na ścianie wschodniej znajdowały się relikty dwóch filarów ceglanych, założonych na planie krzyża. Odległość między nimi wynosiła 2,40 m. Na filarach i lizenach wsparte było sklepienie krzyżowe, po którym na ścianach zachowały się ślady, w postaci pach sklepiennych. Obejmowało ono 2/3 całej powierzchni piwnicy. Przy ścianie wspólnej z kamienicą nr 60 istniał korytarz ze sklepieniem krzyżowym i arkadowym otwarciem do wnętrza piwnicy. W północnej części ściany działowej między piwnicą wschodnią a zachodnią, przy ścianie wspólnie z kamienicą nr 64 znajdował się otwór drzwiowy. Piwnica ta miała sklepienie kolebkowe i ściany w znacznej części wykonane z dużych kamieni polnych na zaprawie wapiennej. W tej wschodniej ścianie znajdował się otwór okienny ze schodkowo ukształtowanym parapetem.

Po wschodniej stronie kamienicy, na jej zapleczu, odsłonięto relikty murowanego fundamentu, płytko posadowionego, biegnącego równolegle do ściany północnej kamienicy nr 60. Na nim wspierał się budynek przymurny o przeznaczeniu gospodarczym, długości 11,20 m i szerokości 2,7 m. Był on zapewne wykonany w technice muru pruskiego. Oprócz niego odsłonięto również fragment budynku drewnianego, znajdujące się na zapleczu kamienicy. Miał on około 5 m długości i około 3,5 m szerokości. Wykonano go w całości z grubych dranic.

W trakcie eksploracji zasypiska piwnic i nawarstwień kulturowych na zapleczu kamienicy znaleziono liczny materiał ruchomy w postaci butelek szklanych i kamionkowych, ułamków naczyń glinianych, fragmentów kafli płycinowych i garnkowych, ciężarek do sieci oraz bliżej nieokreślone fragmenty przedmiotów metalowych.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w PSOZ w Elblągu.

Wyniki badań zostaną opublikowane w publikacjach Muzeum Zamkowego w Malborku.

Badania nie będą kontynuowane.

BRUDNÓW, st. 45, gm. Wieniawa, woj. radomskie, AZP 74-64

- osada wczesnośredniowieczna
- osada średniowieczna
- osada nowożytna

Wyprzedzające badania wykopaliskowe, przed budową zbiornika wodnego „Dominiów”, przeprowadzone przez mgr Małgorzatę Kopeć. Finansowane przez Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych Radom. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 12 arów.

Wyeksplorowano 5 obiektów o charakterze mieszkalnym, 11 jam o charakterze gospodarczym. Większość obiektów poważnie zniszczona poprzez wkopy współczesne (transzeje z okresu I wojny światowej).

Badania nie będą kontynuowane.

BRZEŚĆ KUJAWSKI, mury miejskie, gm. loco, woj. włocławskie

- zespół miejski - późne średniowiecze i okres nowożytny (XV-XX w.)

Weryfikacyjno-konserwatorskie badania wykopaliskowe, przeprowadzone w sierpniu przez mgr.

mgr. Aleksandra Andrzejewskiego i Arkadiusza Horonziaka (Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego, PSOZ). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię około 50 m².

Założono 6 wykopów o łącznej, oraz ciąg 10 odwiertów w południowo-zachodnim narożniku zespołu miejskiego. Wykonano dokumentację rysunkową zachowanej partii muru średniowiecznego. Prowadzono także kwerendę źródłową i archiwalną.

Celem badań było zainteresowanie reliktyw murów obronnych średniowiecznego zespołu miejskiego oraz ustalenie jego zasięgu. Stwierdzono, że jedyny relikw średniowiecznych ceglanych obwarowań miejskich pozostał przy zespole klasztornym oo. dominikanów (obecnie s.s. elżbietanek). Mur o długości 75 m został wykonany z cegły gotyckiej na zaprawie wapiennej. Posadowiony jest na fundamencie z kamieni eratycznych. Substancja muru jest bardzo zniszczona głównie przez czynniki atmosferyczne - nosi ślady napraw w postaci przelicowań cegłą nowożytną.

W wykopie II ulokowanym w południowo-zachodniej części miasta odkryto dwumetrowej szerokości negatyw po rozebranych murze. Także w wykopie VI - na zachodnim odcinku przebiegu muru - odkryto przemurowany relikw muru obronnego. Nawarstwienia stratygraficzne o charakterze zasypiskowym, niwelacyjnym, nie zawierały ruchomych materiałów zabytkowych. Znikome ich ilości odkryto w wykopach III i IV. Jest to materiał nowożytny, który należy datować na XVIII (być może XVIII/XIX) wiek. Pozyskano łącznie około 200 okazów ruchomego materiału zabytkowego, zarejestrowanego tylko w wykopach 2 i 3 położonych w południowo-wschodnim narożniku miasta. Są to tylko nowożytny ułamki naczyń glinianych i fragmenty płytowych kafli piecowych.

W pozostałej części miasta mury nie zachowały się, choć układ przestrzenny miasta i wyniki przeprowadzonych badań pozwalają na rekonstrukcję przebiegu ich linii. Należy tutaj podkreślić, że pozostałe miejsca są obecnie niedostępne do badań.

Badania nie będą kontynuowane. Należy podjąć starania, aby zachowany odcinek muru został poddany zabiegom konserwatorskim.

BRZYZINY-Trójnia, st. 26, gm. Lubartów, woj. lubelskie, AZP 71-81/59

- ślady osadnictwa kultury świderskiej (paleolit schyłkowy)
- ślady osadnictwa kultury trzcinieckiej (wczesna epoka brązu)
- ślady osadnictwa z wczesnego średniowiecza (XI-XIII w.)
- gródek stożkowaty (2 połowa XIV - XV w.)

Ratowniczo-sondazowe badania wykopaliskowe „Tatarskiej Górki”, przeprowadzone w sierpniu przez mgr. Andrzeja Rozwałkę (ARCHEE, Badania i Nadzory Archeologiczne). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 70 m².

Najprawdopodobniej w 2 połowie XIV w. na naturalnie wyodrębnionym pagórku w terasie zalewowej Wieprza usypano kopiec ziemny, o wysokości względnej 7 m. Na jego powierzchni wzniesiono właściwą konstrukcję gródka. W wykopie nr 1, który przeciął nasyp wałów oraz przywałową część majdanu, na głębokości 245 cm odkryto obiekt nr 11. Obiekt ten ciągnął się pasem o szerokości około 2 m na linii północ-południe, wzdłuż podnóża nasypów wału od strony majdanu. W jego wypełniku znajdowały się zwęglone belki drewniane, polepa o różnym stopniu przepalenia oraz nierównomiernie zalegające płyty suchego wapna. Zarówno północna jak i południowa część obiektu została zniszczona przez współczesne wkopy grabieżcze. Układ nawarstwień wskazuje, że obiekt ten pozostałość budynku, który został wzniesiony bezpośrednio na humusie pierwotnym. Rodzaj wypełnika oraz znaczna ilość żelaznych gwoździ kutych znaleziona w jego wnętrzu wskazują, iż budynek ten miał konstrukcję gliniano-drewnianą. W wykopie 2, zlokalizowanym u NE podnóża kopca odsłonięto zrębową drewnianą konstrukcję wzmacniającą nasypy wałów. Odkryta konstrukcja drewniana była ustabilizowana palem, o zachowanej długości 170, wbitym pionowo w gliniaste podłoże geologiczne. Stropowa partia belek nosiła wyraźne ślady pożaru. Fakt zidentyfikowania pożaru zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz obiektu wraz ze znaczną liczbą znalezionych beltów może być przesłanką do wysunięcia wniosku, iż kres funkcjonowania gródka należy wiązać z działaniami militarnymi. W środkowej i NE części wykopu nr 2, pod warstwami mulistego piasku naniesionymi przez rzekę Wieprz odsłonięte gruboziar-